

ՄԵԼԿ

Տարեկան դիմել 10 րուբլ, կէս տարեկան 6 րուբլ:
Առանձին համարները 7 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրուած են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցէն. Тифлисте Редакция «Мшакъ».
կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և օտոն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունուած է ամեն լեղումով:

Յայտարարութիւնները համար վճարուած են
Խրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հաստ ցանկաւ կը լինէր. ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.
Գրական ակնարկներ. Նամակ Բանաստեղծ. Նա-
մակ Գործիչ. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵ-
ՍՈՒԹԻՒՆ. Բաղադրական անալիզի գործող. Բէա-
լական կրթութեան հարցը Ֆրանսիայում. Նամակ
Թիֆլիսից. Արտաքին լուրեր.—ԽՈՒՆ ԼՈՒՐԵՐ.
ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ԲՈՐՍԱ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.

ՀԱՅ ՅԱՆԿԱՎԻ ԿԸ ԼԻՆԵՐ

Այժմ, աւելի քան որ և է ժամանակ
յարմար դէպք կը լինէր ում հարկն է մը-
տածել կառավարութեան խնդիրները Թիֆ-
լիսում մի համալսարան հիմնելու մասին:
Համալսարանը, ի հարկէ, Թիֆլիսում
պէտք է լինէր, որպէս կովկասեան կենտ-
րոնում և նրա գոյութիւնը ցանկաւ կը
լինէր հետեւեալ պատճառներով.

ա) Կովկասեան համալսարանը կուտում-
նասիրէր երկրորդ, բնագիտական բաժնի մի-
ջոցով գիտութիւնը կուտումնասիրէր մեր
երկրի բնական հարստութիւնները, բժշկա-
կան բաժնի կուտումնասիրէր մեր երկրի
ժողովրդական բժշկականութիւնը, իրաւա-
բանական բաժնի կուտումնասիրէր մեր
երկրի այլ և այլ ազգութիւնների ժողովր-
դական իրաւունքը, վերջապէս պատմական-
լեզուագիտական բաժնի կուտումնասիրէր
մեր երկրի պատմութիւնը, նրա հնութիւն-
ները և կովկասեան այլ և այլ ազգութիւն-
ների բարքանքները:

բ) Կովկասում համալսարան ունենալու
ժամանակ մեր երկրասարդութիւնը չէր
գնայ հեռու հիւսիս, որի կլիմային մեր
երկրասարդները չեն դիմանում և ահագին
պրօցէնտով մեռնում են:

գ) Ունենալով համալսարան Թիֆլիսում
մեր կովկասեան երկրասարդութիւնը կը
մնար իր հայրենի երկրում, որտեղ կը զար-
գանար ինքնուրոյնաբար, պահպանելով իր
յատուկ բնակչութիւնը և չէր ենթարկ-
վի յեղափոխական վարդապետութեան կո-
րստաբեր ներգործութեանը, որը մեր կով-
կասեան ազգութիւնների երկրասարդու-
թեան ողուն կատարելապէս օտար և
խորթ է:

Թիֆլիսում հիմնվելի համալսարանը
համ մեծ օգուտ կը տար երկրին, հետա-
զօտելով երկրի կենսը, բնական հարս-
տութիւնները, ազգագրութիւնը և պատ-
մութիւնը.—համ էլ կը փրկէր մեր երի-
տասարդութիւնը թէ առողջութեան կող-
մից և թէ նիւթիլիստութեան անհեշտ
վարդապետութիւնից:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿՆԵՐ

Նախ քան ամիսները մեր յօդուածը, անկա-
րող ենք ուշադրութիւն չը դարձնել և հետեւեալ
կետերի վրա կարգաւորվ Սանասարեանի մասին
գրած յօդուածը, որը ճշմարիտ որ կազմուած է
ամենահաստատ աղբիւրներից, այլ և մի և նոյն
համարի մէջ տպագրած մի ուրիշ կենսագրական
յօդուած, մինչ ակամայ յիշեցնէր մեր մամուլի
մէջ սովորական շողորդութիւնները, որոնք ա-
մեն օր թափվում են այս և այն հասարակական
համարեա ոչինչ արժէք չունեցող անձնիքների ա-
ռաջ, անձնիք, որոնք բաւական հմուտ են իրանց
կօպէկներով գնելու ամեն տեսակ տիտղոսներ և
լսելու հրապարակով ամեն տեսակ շողորդութե-
ան: Արաքսի հրատարակիչը զ

մտքի լաուրէիւնը Ամեն ոք առանձին հաւանում էր նախագիծը, բայց երբ գործը հասաւ իրա- գործման, բոլորը յետ կացան: Եւ որոնք էին այդ բարենպաստակ գործի արգելքը եղողները: Գիւղիս առաջնակարգ մարզիկ, գիւղի «իշխանները», ու- նեւորները Մէկը կարծում է «թէ չը լինի ինձ խաբէն», միւսը «ինչու հասարակաց շտեմարանին ցորեն տամ. լաւ չի լինի, որ մենակ ես հաւա- քեմ և թանգ տարին (ինչպէս այս տարի, երբ սո- մարը 3 ր. արծէ, մինչդեռ առաջ 1 ր. 50 Կ.— 1 ր. 60 Կ. արծէ) իմ ուղած գնովս ծախեմ Ահա այստեղի խորիմաստ մտածմունքը, անձնա- կան հաշիւներ աչքի առաջ ունենալով, գործը քայքայվում է հէնց սկզբում: Եւ որ բարի նպա- տակն է իրագործվում մեզ մօտ Զաւարի է, այո, շատ ցաւալիս Մինչև երբ պիտի չիմանանք թէ անհատի բարեկաւութիւնը կախված է ընդ- հանուրի բարեկաւութիւնից, մինչև երբ չենք իմա- նալու թէ «միաբանութեամբ աճում են փոքրերը, իսկ անմիաբանութեամբ տապալվում են հօգորնե- րը»:

Լ. Պ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թէ գիւղական ժողովուրդը որքան տգէտ է դեռ մինչև այժմ նոյն իսկ թիֆլիսի շրջակայ- քում, և ինչպիսի հրէշաւոր նախապաշարմունքնե- րով է վերաբերվում դէպի զանազան տարախոյնիկ հիւանդութիւնները, կարող է ապացոյց լինել հե- տեւեալ դէպքը: Այս օրերս մի քանի որսորդներ թիֆլիսից գնում են քաղաքից ոչ հեռու գտնվող ԱՌԱՒՍՕՓԵԼԻ գիւղի մօտ թռչուններ որսալու համար: Մի քանի անգամ թռչունների վրա հրա- ցաններ արձակելուս պէս յանկարծ յիշեալ զիւ- ղացիք, մահալներով, բազմութեամբ դուրս են վազում գիւղից և մօտենալով որսորդներին յայտ- նում են, որ գիւղում տարածված է «ձաղիկ» հի- ւանդութիւնը և գիւղի մօտ ման է գալիս «ձաղիկ բատմոնի», այսինքն «ձաղիկ» հիւանդութիւնը տարածող հրէշտակը, և արգելում են նրանց հրա- ցան արձակել, որովհետեւ, գիւղացիների կար- ծիքով հրացանի գնդակը կարող է գիւղից այդ հրէշտակին և նա այն ժամանակ դայրանալով, կարող է ամբողջ գիւղը բնաջնջ անել: Որսորդ- ները երկար վիճաբանութիւններից յետոյ ստիպ- վեցան զիջանել կոպիտ գիւղացիների սպառնա- վքներին և հեռանալ գիւղի մօտից:

Այսպիսի դէպքեր լրացնողները հազարավոր են, որ նորերումս մի ուսու կալուածատէր խէրսօնեան նահանգում կտակել է գրողներին օժանդակել Դ- դէսայի ընկերութեան 100 հազար ռուբլի գումա- րը, յայտնելով իր կտակի մէջ այն միտքը, որ բոլոր հասարակական աշխատողները միջոց ունեն թռչակ ստանալու, այն ինչ հրապարակա- լիսները, իրանց ամբողջ կենսութեամբ անձնուէր կերպով աշխատելուց յետոյ, հասարակութիւնը առաջնորդելուց յետոյ, ծերութեանը հասնելով նիւթական միջոցներից զուրկ են մնում, կամ մեռնելով վերջին ծայր աղքատութեան մէջ են թողնում իրանց ընտանիքը, երբէք իրանց և ի- րանց ընտանիքի վիճակի մասին չը մտածելով, այլ միայն հողալով հասարակութեան բարեկաւու- թեան մասին: Ոչեք է վերջապէս, աւելացնում է կտակողը, սկսել մտածել և հոգ տանել այդ անձ- նուէր աշխատողների, հրապարակալիսների մա- սին:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ մեզ գրում են, որ այդտեղի ծնող- ները առհասարակ անհոգ կերպով են վերաբեր- վում դէպի իրանց զաւակները: Մանուկների վը- րա ամենին հսկողութիւն չը կայ. այս օրերս, մի շարքովայ ընթացքում, Նրեանում խեղդվե- ցան երեք հոգի երեխաներ՝ թէ փողոցի առուի մէջ և թէ բազրիի առաջնահերթում: Խեղդվողնե- րից մին հայ է, միւսը ռուս, իսկ երրորդը թուրք:

Նոր ձևի 25 ռուբլիանոց թղթադրամները դեռ նոր են սկսվել տարածվել ժողովրդի մէջ, և ահա արդէն կարողացել են նոր ձևի թղթադրամը կեղծել: Մօսկվայում, «Моск. Вѣд.» լրագրի խօսքերով, յուլիսի 30-ին, փոստային մարկաներ գնելու ժամանակ, ուրիշ փողերի հետ տուել են մարկաներ վաճառողին և մի նոր ձևի 25-րուբ- լիանոց կեղծ թղթադրամ:

«Каспий» լրագրի խօսքերով, «Князь Бар

